

Bakstenen pijp blijft staan

ZIEKENHUISSCHOORSTEEN IN MEERDERE OPZICHTEN UNIEK

AMERSFOORT • De in het oog springende schoorsteen van het St. Elisabethziekenhuis aan de Heiligenbergerweg wordt gespaard als de sloopkogel volgend jaar in het ziekenhuis gaat, zo heeft de nieuwe Amersfoortse coalitie zich voorgenomen. En dat mag ook wel, betoogt schoorsteenkenner Pierre Geelen (67); het 40 meter hoge bakstenen bouwwerk is in meerdere opzichten uniek.

LEO DE VRIES

De gele schoorsteen aan de zijkant van het ziekenhuis, pal aan de Heiligenbergerweg, puft onverstoord witte wolkjes uit, die even blijven hangen tegen de heldere blauwe lucht en dan kringelend verwaaien.

De schoorsteen is verbonden aan het ketelhuis van het Meanderziekenhuis St. Elisabeth. Vier grote ketels zorgen voor de verwarming in het gebouwencomplex en de rook wordt via de rookkanalen op grote hoogte weggeblazen. Sinds 1965 vormt het een markant herkenningspunt aan de zuidkant van de stad.

„Deze schoorsteen is gebouwd door Canoy-Herfkens uit Venlo,” weet Pierre Geelen uit Aerdenhout, die net de diameter heeft vastgesteld: 3 meter 80. Geelen is de

zoon van een Limburgse schoorsteenbouwer en groot kenner van het vaderlandse schoorsteenlandschap. „Je herkent de bouwer aan de gebruikte steen: Canoy-Herfkens bouwde met een steen van 16 centimeter breed. Als hij 19 centimeter is, was hij van de hand van De Ridder uit Den Haag. Dat waren de twee bedrijven die destijds de speciale taps toelopende radiaalstenen bakten.”

Schoorstenen vereisten een bijzondere bouwwijze. De metselaars werkten van binnenuit en stonden op een houten plateau. Ze werkten ‘over de hand’, gebogen over de muur stonden ze te metselen en te voegen. De gele baksteen, waarvan de klei vermoedelijk werd geput uit het Gel-

Schoorsteen-expert Pierre Geelen voor de pijp van het ziekehuis St. Elisabeth: ‘Er zit heel veel steen en werk in deze pijp.’

FOTO SASKIA BERDENIS VAN BERLEKOM

derse rivierengebied, maakt de schoorsteen van het Amersfoortse ziekenhuis bijzonder. „Daarin herken je de hand van de architect van het ketelhuis,” zegt Geelen. „Opvallend, want in bijna alle gevallen werden schoorstenen ontworpen én gebouwd door de fabrikant. Canoy-Herfkens maakte altijd de sterkteberekeningen en bepaalde daarna de vorm en de kleur. Er zijn maar enkele voorbeelden bekend waar een ander zijn stempel drukte op de vorm. Dit is er een van.”

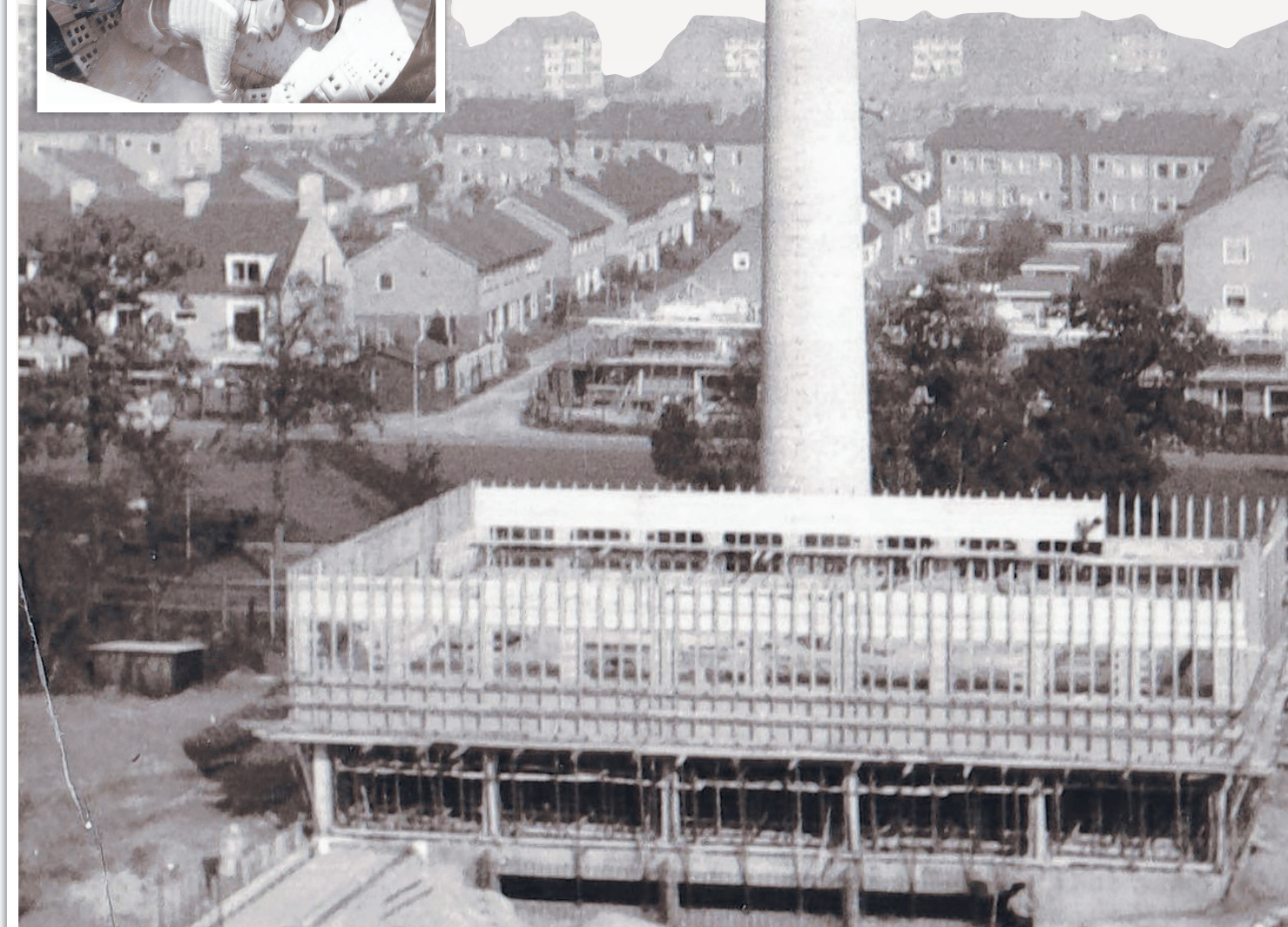
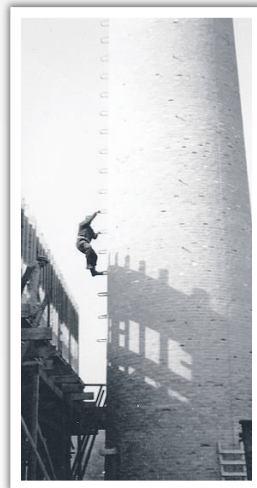
Volgens Geelen vergde de bouw van de schoorsteen

drie maanden: september, oktober en november in 1965. „Dat is lang, want in dezelfde tijd konden de gespecialiseerde werklieden ook een toren van 70 meter bouwen. Het heeft te maken met de ingewikkelde constructie: een buitenmantel, een losse binnenschoorsteen en een stenen kruis dat de pijp in vier kanalen verdeelt. De binnendelen lopen helemaal van boven naar beneden. De werklieden moesten de hoogte van 40 meter dus drie keer metselen. Er zit kortom heel veel steen en werk in deze pijp.”

Wat de rookpijp van de St. Elisabethlocatie ook bijzonder maakt, is het ontbreken van een echte ‘kop’. De meeste schoorsteenpijpen uit de vorige eeuw werden getooid met een of meerdere bakstenen randen die dienden voor de stevigheid van het uiteinde. Zo niet de Amersfoortse Meanderschoorsteen. „Op deze pijp zijn evenmin ornamenten of versieringen aangebracht,” meldt Geelen, „wat wel gebruikelijk was. Het ontbreken hiervan geeft de schoorsteen een zakelijke en industriële aanblik.”

Er is nog een laatste reden waarom deze pijp volgens Geelen het behouden waard is. „Na de Tweede Wereldoorlog greep men in heel Nederland terug op de traditionele 19de-eeuwse wijze van schoorsteenbouwen: vierkant in plaats van rond. Ook in dit opzicht vormt dit Amersfoortse exemplaar een uitzondering. Hij werd in weerwil van de toenmalige trend toch rond gebouwd.”

Drie foto's van de bouw van de schoorsteen in 1965. Hierop is ook de bouw te zien van het ketelhuis en van nieuwbouw aan de Brucknerstraat in Randenbroek. FOTO'S THEO AERTS

Soest stuurt enquête en belegt avond over buurtteam

SOEST • De gemeente Soest belegt op 18 maart een informatie-avond om de inwoners bij te praten over het nieuwe plan ‘Buurt Bestuurt’. In dit plan kunnen bewoners van Soest-Zuid op gezette tijden praten met de politie en de burgemeester over de veiligheid in hun wijk. Politie en opsporingsbeambten bekijken dan wat ze kunnen bijdragen.

Vanaf half acht gaan politie en gemeente met bewoners in gesprek

over de veiligheidsthema's die volgens hen met prioriteit door politie en boa's moeten worden aangepakt. Ook wordt stilgestaan bij het hoge aantal inbraken in de wijk.

Om voorafgaand aan deze avond helder te hebben wat volgens de bewoners in Soest-Zuid belangrijke veiligheidsthema's zijn, bezorgt de gemeente deze week een enquête. De resultaten worden op 18 maart aan het Raadhuisplein besproken.

Buurt Bestuurt gaat hand in hand met de signaleringsteams, die eind vorige maand in het nieuws kwamen.

In groepjes van minimaal twee mensen gaan Soesters op gezette tijden in hun buurt rondlopen of rondfietsen om te kijken of zich verdachte situaties voordoen. Het is de bedoeling om in het voorjaar op proef met een team in Soest-Zuid te beginnen.

Leusden stelt koopzondagen vast

LEUSDEN • Op de dag dat bekend werd dat de Dirk van den Broek-supermarkt elke zondag open mag, hebben de andere winkels te horen gekregen op welke ‘rustdag’ zij hun deuren mogen openen.

De winkels in Leusden-Centrum, Stoutenburg en Achterveld openen voortaan elke derde zondag van de maand de deuren, met uitzondering van de maand mei. In de decembermaand is ook de vierde zondag van

de maand aangemerkt als koopzondag.

In Leusden-Zuid zijn 1 april, 9 mei en 20 mei als koopzondagen aangewezen. Ook mogen de winkels alle zondagen in november en december open.

Voor bedrijventerrein 't Spieghel (Eurofleur) en bouwmarkt Karwei is het lijstje ingewikkelder: 24 maart, 1, 7 en 21 april, 5, 9 en 20 mei, 10 en 17 november en 1, 8 en 15 december.